

Природничча музеологія. Випуск 5 (Київ, 2019)
Natural History Museology. Volume 5 (Kyiv, 2019)

Малакологічна колекція Музею природи Житомирського державного університету імені Івана Франка

Руслана К. Мельниченко, Тетяна В. Єрмошина, Людмила А. Васільєва

Житомирський державний університет імені Івана Франка (м. Житомир, Україна); e-mail: melnychenko1971@ukr.net

Melnychenko, R. K., T. V. Yermoshyna, L. A. Vasilieva. The malacological collection of the Museum of Nature of Zhytomyr Ivan Franko State University. — The malacological collection of Zhytomyr Ivan Franko State University is described. The materials are represented by ca. 7 300 specimens of 43 freshwater gastropod species and 6 300 specimens of 7 freshwater bivalvia species. The mollusks were collected mostly in Ukrainian waterbodies by members of the Zhytomyr School of Malacological Research.

Зоологічні музеї є важливим надбанням науки. Завдяки музеям можливо забезпечити збереження і дослідження зразків, зібраних протягом різного періоду часу з різних локацій; порівняти нові матеріали з еталонними серіями; дослідити морфологічну мінливість видів; проаналізувати біорізноманіття різних регіонів та ін. Окрім провідних установ країни — Національного науково-природничого музею НАН України (Київ), Державного природничого музею НАН України (Львів), сьогодні функціонує 25 університетських зоологічних музеїв та ще не менше п'яти зоологічних фондів колекцій без експозиції (Шидловський, 2012).

Музей природи Житомирського державного університету імені Івана Франка було засновано на базі колекції тварин, зібраних доцентом кафедри зоології Копейним К. І. протягом 1973–1978 рр. Сьогодні в музеї налічується близько 650 експонатів, серед яких 70 видів ссавців, 250 видів птахів, 20 видів амфібій, 30 видів плазунів, 60 видів риб. Також є експозиції губок, коралів, голкошкірих, членистоногих, молюсків, червів; палеонтологічна і мінералогічна колекції; колекції яєць та гнізд птахів, черепів ссавців; експозиції, присвячені Поліському природному заповіднику та українським науковим експедиціям в Антарктиду.

Музей природи ЖДУ містить у своїх фондах наукову малакологічну колекцію. Вона заснована у 1980-х роках членами Житомирської малакологічної школи під керівництвом професора А. П. Стадніченка. У 2014 р. розпочато роботу по впорядкуванню і систематизації колекції, створенню електронного каталогу молюсків (Мельниченко et al., 2016).

Сьогодні малакологічна колекція ЖДУ містить 7302 екз. червоногих і 6364 екз. двостулкових молюсків. Це переважно конхіологічний матеріал (сухі черепашки) та 1360 екз. фіксованих вологих препаратів.

Представлено такі родини прісноводних молюсків: Unionidae (7 видів), Physidae (3), Neritidae (3), Planorbidae (24), Viviparidae (3), Lymnaeidae (8), Bithyniidae (2 види). Вони зібрані у водоймах басейнів Дніпра, Дністра, Дунаю, Сіверського Дінця, Південного Бугу, Західного Бугу, Вісли, Шацьких озер, Кримського півострова. Пункти збору стосуються теренів усіх адміністративних областей України, АР Крим, Польщі, Литви.

Основні колектори гастропод — Д. А. Гарбар, О. В. Гарбар (Planorbidae, Lymnaeidae), Т. В. Андрійчук (Viviparidae), А. М. Гарлінська (Physidae), Ю. В. Тарасова (Neritidae), О. І. Уваєва (Planorbidae).

Колекцію перлівницевих створено Л. А. Васільєвою, Т. В. Єрмошиною, Р. К. Мельниченко, О. В. Павлюченко, М. М. Пампурою, Л. М. Шевчук (Янович), Т. В. Шевчук. Частина матеріалу малакологічної колекції зібрана студентами та аспірантами ЖДУ імені Івана Франка та співробітниками Інституту зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України.

Шидловський, І. В. 2012. *Історія музейної справи та зоологічних музеїв університетів України*. ЛНУ ім. Івана Франка, Львів, 1–112.

Мельниченко, Р. К., Т. В. Андрійчук, Д. А. Гарбар et al. 2016. Червоногі молюски малакологічної колекції Житомирського державного університету імені Івана Франка. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Біологія*, **40**: 78–82.